

missies artsen zich beter beschermd zullen voelen tegen het strafrecht en vaker zullen melden. Het is ook goed denkbaar dat de leden van de commissies kritischer zullen zijn dan een officier van justitie, die vaak alleen marginaal toetste. Zo'n commissie met daarin een collega-arts, een jurist, en een ethicus, gaat mogelijk diepgaandere vragen stellen; men wil het er nog eens een keertje over hebben of geeft de raad het een volgende keer toch iets anders aan te pakken. Dan praten we echt over kwaliteitsverbetering. Zelf vind ik dat heel goed voor de praktijk, maar het is niet uit te sluiten dat dokters geen zin hebben om al die vragen weer te gaan beantwoorden. En wanneer het Openbaar Ministerie het dan nog eens over gaat doen, vinden ze de rompslomp alleen maar erger worden en melden ze niet."

Velen verwachten heil van verandering van wetgeving.

"Persoonlijk ben ik ook een voorstander van wetsverandering. Niet dat euthanasie uit het strafrecht zou moeten verdwijnen, maar wel dat in de wet de formulering moeten worden opgenomen dat euthanasie niet strafbaar is, wanneer aan bepaalde zorgvuldigheidseisen voldaan is. Daarmee is de situatie omgedraaid. In de huidige situatie moet de dokter bewijzen dat hij netjes is geweest, en bij zo'n wetswijziging zal de officier moeten bewijzen dat de dokter het niet goed gedaan heeft. Ik denk dat we van de goede bedoelingen van de arts moeten uitgaan. Dat zal het beeld van de praktijk veranderen. Nu is het eigenlijk nog een criminele praktijk. Het mag niet."

Ondanks de afwezigheid van het CDA in de regering is van wetsverandering weinig terechtgekomen.

"De overgrote meerderheid van de Nederlandse bevolking en van de artsenstand acht euthanasie onder bepaalde omstandigheden toelaatbaar. Maar dat houdt nog niet in dat evenzovele mensen zeggen: haal de euthanasie uit het wetboek van strafrecht. Dat geldt ook voor de ministers *Sorgdrager* en *Borst* van D66. Officieel vinden zij dat de wet veranderd moet worden, maar ze weten dat zoiets niet gemakkelijk zal zijn. Ze nemen een pragmatische houding aan: de huidige situatie is misschien niet ideaal, maar zoals het nu is, kan het ook. Voorzichtigheid alom dus.

"Die voorzichtigheid wordt nog versterkt doordat het buitenland naar ons kijkt. Ik kan er alleen maar over speculeren, maar ik denk dat de voorbereiding van de Eurotop in Amsterdam en de gevoelde noodzaak om van die top een succes te maken, daarbij niet onbelangrijk is geweest. Het Nederlandse drugsbeleid valt al erg slecht in veel andere landen, en als er dan ook nog nieuwe wetgeving op het terrein van de euthanasie op stapel zou zijn gezet, waren de problemen met het buitenland mogelijk helemaal niet te overzien geweest. Die top is nu voorbij, maar een wetgevingstraject neemt zo'n twee jaar in beslag. Misschien dat het er in een volgende kabinetsperiode toch nog van komt."

Ik heb ook de indruk dat het grootste enthousiasme voor euthanasie al weer een tikje getemperd is.

"Het zou kunnen dat men iets minder enthousiast is. Het heeft te maken met het besef van de moeilijkheid het allemaal onder

controle te houden. Kan dit allemaal zomaar? Maar ik denk dat veel mensen toch van de mogelijkheden gebruik willen maken. Er is, schat ik, nog altijd veel enthousiasme voor het recht om met behulp van een dokter een eind aan het eigen leven te kunnen maken. Maar als je aan mensen vraagt, of ze voorstander zijn van wettelijke liberalisering, dan is er soms een zekere terughoudendheid."

"Ik denk dat we van de goede bedoelingen van de arts moeten uitgaan. Nu is het eigenlijk nog een criminele praktijk. Het mag niet."

Het zou ook wel een unicum zijn wanneer een staat het doden van medeburgers officieel zou legitimeren.

"Dat is ook zo. Het is een grote stap, uniek en bijzonder. Vandaar dat men nog maar eens wat aan de bestaande regelingen gaat sleutelen, nog maar eens nieuwe commissies wil gaan instellen. Men verkiest de wegen van de geleidelijkheid."

In Nederland hebben we een beetje de trots: als we er maar open genoeg over zijn, kunnen we de zaak wel in de hand houden.

"Ja, dat is onze houding."

Een gerechtvaardigde pretentie?

"Ik weet niet of de introductie van het begrip 'poldermodel' hier op zijn plaats is, maar in dit soort zaken voel ik mij onmiskenbaar Nederlander. Ik sta heel erg achter die openheid. Natuurlijk, het is een standpunt dat mij als onderzoeker ook van de straat houdt; als onderzoeker leef ik van openheid. Maar afgezien daarvan, ik denk dat ontkennen geen zin heeft en dat onderdrukking contra-productief werkt. Daarmee creëer je alleen maar stiekeme praktijken. De samenleving weet dan niet wat er aan de hand is en kan niet meer bijsturen. De kwaliteit van het handelen heeft daaronder te lijden. Maar die Nederlandse openheid is wel confronterend. Je kunt behoorlijk schrikken wanneer open en bloot zichtbaar is wat er allemaal gebeurt."

Lijkt het daardoor in Nederland erger dan in het buitenland?

"Het is gemakkelijk om te zeggen dat er in Nederland zulke schandelijke dingen plaatsvinden. Dat vind ik jammer. Het is een straf voor openheid en duidelijkheid. Maar ik weet ook dat veel buitenlanders jaloers op ons zijn en zeggen: bij jullie is tenminste bekend wat er gebeurt. Van buitenlandse artsen hoor ik dat het bij hen ook gebeurt, maar dat ze het ontkennen of euthanasie plegen onder het mom van pijnbestrijding. Het kan gewoon te gevaarlijk zijn om daarmee naar buiten te komen."